

Iványosi-Szabó Tibor

1934–2022

A „puszták metropoliszának” krónikása

A múlt év végén szomorú szívvel számoltunk be intézményi honlapunkon, hogy nyolcvannyolc esztendőskorában elhunyt dr. Iványosi-Szabó Tibor, a Bács-Kiskun Megyei Levéltár nyugalmazott igazgatója. Személyében a régi, nagy levéltáros generáció egy háttérbe húzódozó, de szakmailag rendkívül felkészült tudós-kutatója távozott.

Máig élénken emlékszem arra a napra a kétezres évek elejéről, amikor fiatal, Kaposvárról elszármazott levéltárosként először kezet rázhattam Tiborral. Szakmai reputációnk között igen nagy szakadék tátongott, mégis az akadémiai doktor egyenrangú tudóstársként beszélgetett velem a hírhős város történelméről, amelynek újabb és újabb fejezeteit akkor már negyedik évtizede tárta fel a levéltári források segítségével hívásával, tengernyi publikációt, kötetet jegyezve. Az említett partnerség mellett azért is emlékezetes számomra ez a találkozás, mert Tibor nagyon közvetlen volt. És ez a későbbiekben is mindig így volt. Megfigyeltem, hogy részéről ez a „bánásmód” bárkinek kijárt, ez az attitűd személyiségének része volt.

Bevallom, ahogy teltek az évek, egyre jobban vártam ezeket a találkozásokat, amelyek rendszerint úgy zajlottak, hogy ő hosszasan mesélt szeretett szülővárosa múltjáról, én pedig hallgattam őt. Érdekes előadások voltak ezek, ennek ellenére minden alkalommal elnézést kért, hogy egy idős ember unalmas monológját kell hallgatnom. Nála plasztikusabban senki sem tudta elém tárni a tizenöt éves, majd a visszafoglaló háború keserveit túlélő Homokhátság gazdasági újjáéledését a 18. század elején, hogy csak egy konkrét témát említsek a sok közül. Így számomra, Hornyik János után, ő volt a város történése. Mindazt a sok tény, adatot, amelyet előbbi feltárt az írott forrásokból, Tibor továbbiakkal egészítette ki, ha kellett, korrigálta azokat. Mert levéltárosként makacsul ragaszkodott az objektivitáshoz.

Iványosi-Szabó Tibor régi kecskeméti családból származott, szűkebb pátiriája a gyermekkorának meghatározó élményeit jelentő Máriaváros volt. Nyolcosztályos gimnáziumi tanulmányait szülővárosában, a piaristáknál kezdte, majd az intézmény államosítása után a Katona József Gimnáziumban érettségizett 1952-ben. A szegedi egyetemi stúdiumok elvégzése után visszatért egykori alma materébe, ahol közel két évtizeden keresztül tanított történelmet. Egykori diákjai szerint szigorú, de igazságos tanár volt, és ami nagyon fontos: tanítványait alapos és biztos tudással vértette fel. Emellett, úgy gondolom, röviden szót kell ejteni egy másik lényeges adalékról is: „A Katona József Gimnázium első sakk-aranykora az iskolába friss diplomásként érkező fiatal történelemtanár, Iványosi-Szabó Tibor nevéhez fűződik. Ő volt az, aki a sakkozás iránt fogékony tehetséges diákokkal a gimnáziumban rövid idő alatt pezsgő sakkéletet teremtett.” – írta méltatásában egyik öregdiákja.

A Bács-Kiskun Megyei Levéltár igazgatójává 1973-ban nevezték ki, ami napra pontosan április 1-jén történt. Ezzel a későbbiekben is gyakran tréfálkozott mondván, mikor is kerülhet az ember vezető pozícióba egy minden korszakban periférián lévő intézménytípusba. Archívumunk élén 1996 nyaráig állt, s e közel negyedszázad alatt kialakította a levéltár szakmai arculatának máig meghatározó vonásait. Keze alatt olyan szakemberek nőttek fel, akik napjainkban a hazai történettudomány elismert személyiségei.

Iványosi-Szabó Tibor komoly szakmai felkészültségének meggyőző bizonyítékát jelentette 2002-ben elnyert akadémiai doktori címe is. Nagyszámú tudományos publikációinak java része Kecskemét város történelméhez kapcsolódik, amelynek középpontjában a település 17–18. századi gazdaság- és társadalomtörténete állt. E jelentős szakírói tevékenységét szülővárosa 2003-ban díszpolgári oklevél odaítélésével ismerte el.

Hogy a levéltárosság számára nemcsak munka volt, hanem hivatás, mutatja az is, hogy a kutatói tevékenységét nyugállományba vonulása után, több mint másfél évtizeden keresztül, gyakorlatilag a közelmúltig folytatta. Elhivatottságát jelzi, hogy a 2002-ben megjelent Kecskemét monográfia török kori részét túlságosan rövidnek ítélte, ezért kitarító munkával elkészítette a város történetének kora újkori időszakát feldolgozó vaskos tanulmánykötetét. Utolsó találkozásunkkor, a múlt év októberében az akkor már sok éve hányatott sorsú kézirat várható kiadásáról ejtettünk szót, amely kapcsán mosolyogva jegyezte meg, hogy mindenkinek kell egy posztumusz kötet – utalva ezzel fogyó erejére. Őszintén meg kell mondanom, nem hittem, hogy igaza lesz.

Komoly tudása mellett barátságos, mindig udvarias és közvetlen személye is nagyon fog hiányozni mindannyiunknak.

Gyenesei József